

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

**KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
NOVO MESTO**

tel: 07 373 05 85, 051 687 817

E-pošta: anja.mezan@kgzs-zavodnm.si

Splet: www.kmetijskizavod-nm.si

Kontrola na kraju samem - navzkrižna skladnost na prašičerejskih kmetijah

Navzkrižna skladnost predstavlja predpisane minimalne zahteve s področja varovanja okolja, varovanja zdravja ljudi, živali in rastlin, ugodnega počutja živali ter dobrih kmetijskih in okoljskih pogojev. S 1.1.2005 so začeli postopno preverjati posamezne standarde. Država izvaja kontrolo predpisov navzkrižne skladnosti s pomočjo baze podatkov, internetnih aplikacij, ustrezne dokumentacije, izobraževanja in inšpekcijskih kontrol na terenu. Kmetovalec mora biti dober gospodar, ob enem pa mora kmetovati v skladu z načeli varovanja okolja. Izvajanje pravil o navzkrižni skladnosti se preverja na terenu s kontrolo na kraju samem (najmanj 1% vseh zavezancev) in/ali z administrativno kontrolo.

Kontrolor, v sklopu kontrole izpolnjevanja pravil o navzkrižni skladnosti, opravi pregled kmetijskega gospodarstva in sicer preveri skladiščne prostore (organska in mineralna gnojila, FFS, živila, krma,...), kmetijske površine, ki jih obdeluje kmetijsko gospodarstvo, preveri prostore, kjer so nameščene živali, opravi pregled živali, preveri evidence/dokumentacijo in na koncu izpolni zapisnik in predstavi ugotovitve nosilcu.

Kontrola na kraju samem za izpolnjevanja pravil o navzkrižni skladnosti za **zahtevo Dobrobit živali – Dobrobit prašičev (PZR 12)** in **zahtevo Identifikacija in registracija prašičev (PZR6)** zajema naslednje:

- pri pregledu prostorov kontrolor preveri ali so živali ustrezno nameščene. Izmeri velikost boskov, širino rešetk in širino rež pri namestitvi pusjkov, tekačev, pitancev ter mladice in svinj.

Minimalna talna površina, ki jo mora imeti vsak tekač v skupini je:

Živa masa (kg)	Minimalna talna površina (m²)
do 10	0,15
nad 10 do 20	0,20
nad 20 do 30	0,30

Minimalna talna površina, ki jo mora imeti vsak pitanec v skupini je:

Živa masa (kg)	Minimalna talna površina (m²)
30–50	0,40
050–85	0,55
85–110	0,65
več kot 110	1,00

Najmanjša predpisana neovirana talna površina za mladice po osemnitvi in svinje v skupini:

Živali v skupini	m²/mladico	m²/svinjo
2 – 5 živali	1,804	2,475
6 – 39 živali	1,64	2,25
40 živali in več	1,47 m ²	2,22

Za breje živali mora biti najmanjša površina polnih tal 0,95 m² na mladico in 1,3 m² na svinjo. Največ 15% te površine je lahko za drenažne odprtine. Stranice boksa, v katerem je skupina 6 ali več živali (svinj ali mladice) morajo biti daljše od 2,8 m. Stranice boksa, v katerem je nameščenih 5 ali manj živali (svinj ali mladice) morajo biti daljše od 2,4 m.

6 m² je minimalna talna površina boksa, ki jo potrebuje merjasec za normalno gibanje, hranjenje in zaskok. V kolikor v boksu tudi pripuščamo, je minimalna predpisana talna površina 10 m². Poleg minimalne površine boksa za merjasca je zaželeno, da se žival v boksu lahko obrača. To pomeni, da je najkrajša stranica boksa dolga vsaj 2,40 m.

Predpisana maksimalna širina rež in minimalna širina rešetk (nastopni del) betonskih rešetk v skupnih boksih pri reji prašičev:

Kategorija živali	maksimalna širina rež (mm)	minimalna širina rešetk (mm)
pujski	11	50
tekači	14	
pitanci	18	80
mladice in svinje	20	

- kontrolor preveri ali so objekt, boksi in oprema iz materialov, ki ne povzročajo poškodb in niso škodljivi za živali. Materiali morajo biti dovolj odporni in primerni za enostavno čiščenje in razkuževanje boksov in opreme, krmilnikov,...
- V hlevu mora imeti rejec dovolj močan vir svetlobe, da lahko nemoteno pregleduje živali opazi nepravilnosti in jih sanira. Preveri se ustreznost osvetlitev in zračenja. V prostorih, kjer so nameščeni prašiči je predpisana ustrezna minimalna naravna osvetlitev za prašiče 1/40 talne površine hleva (seštevek ploščin oken in vrat) oz. 40 luxov v primeru umetne osvetlitve. Če je površina

oken in vrat premajhna je treba dodati umetno svetlobo. Luči morajo v tem primeru goreti najmanj 8 ur dnevno (optimalno je od 9. do 17. ure). V primeru uporabe umetnega prezračevanja sistem elektronsko vodenega prezračevanja ustrezno vzdrževan. V tem primeru je potrebno zagotoviti alarmni sistem, ki opozarja na okvare in ustrezen rezervni sistem za zagotavljanje zadostnega kroženja zraka. Sistem je potrebno pregledati najmanj enkrat na dan.

- Kontrolor preveri tudi ali so v prostorih prisotna kakršna koli zdravila, ostanki zdravil, FFS, nevarni predmeti.
- Živali, ki so bolne, poškodovane ali so jih napadle druge živali je potrebno izločiti in individualno namestiti. Preveri se ali je na kmetijskem gospodarstvu tudi prostor za bolne živali.
- preveri se ali je ustrezno poskrbljeno za dostop živali do krme in vode. Pri reji prašičev, ki imajo dnevno omejeno količino krme (restriktiven način krmljenja), se zahteva, da je krmilni prostor ali korito tako veliko, da lahko žrejo vse živali hkrati. Korito mora biti dovolj široko, da se za njim lahko razvrstijo vse živali hkrati. Izjema so elektronske krmilne postaje. Za plemenske svinje morajo biti zagotovljena individualna krmilna stojišča.
- Minimalna širina korita (na posamezno žival) je za posamezne kategorije prašičev naslednja:

Kategorija prašičev:	Širina korita (cm)
Tekači do 25 kg	18
Pitanci 25–60 kg	27
Pitanci* 60–110 kg	33
Svinje	40

* Velja tudi za mlade plemenske prašiče

- Ob pregledu živali kontrolor preveri ali se ujema število prašičev po kategorijah na kraju samem in iz registra živali. Kontrolor preveri ali je na kmetijskem gospodarstvu določena odgovorna oseba, ki skrbi za živali, nato preveri splošno počutje živali in ali so na živalih vidne morebitne poškodbe, namerna pohabljenja, poškodbe zaradi neustrezne reje in ali se upošteva prepoved privezovanja svinj in mladice.
- V evidenco imetnikov rejnih živali (EIRŽ) morajo biti vpisana vsa gospodarstva, kjer se redijo prašiči in vsi imetniki prašičev. Izjema so gospodarstva, kjer se naenkrat redi en prašič za lastno domačo uporabo in kjer se žival ne premika z gospodarstva. Tako gospodarstvo se v EIRŽ evidentira na podlagi priglasitve odhoda živali na to gospodarstvo. Živali morajo biti označene zaradi spremljanja premikov, zaradi vodenja registrov na obratu in zaradi registracije imetnikov živali v evidenci imetnikov prašičev in zagotavljanja sledljivosti. Prašiče je potrebno označiti čim prej po rojstvu oziroma najkasneje pred premikom na drugo gospodarstvo.

- ter preveri ali so prašiči ustrezno označeni. Živali se označujejo z namestitvijo ušesne znamke v desno uho, lahko tudi s tetoviranjem v desno uho ali na desno stran hrbta tik za plečatom. Izjemoma se prašiče lahko označuje s tetoviranjem v desno uho ali na desno stran hrbta tik za plečem. Imetnik, ki želi prašiče tetovirati, mora pri organu v sestavi ministrstva Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (Dunajska 22, 1000 Ljubljana) vložiti pisno vlogo za dodelitev posebne krajše SIŠ za tetoviranje.

Pri pregledu evidenc/dokumentacije za standard Identifikacija in registracija živali kontrolor preveri:

- ali na kmetijskem gospodarstvu vodijo Register prašičev na gospodarstvu (RPG) in hranijo spremne liste za prašiče. Vsak imetnik prašičev mora sproti dopolnjevati RPG. V RPG se vpisujejo prihodi živali na gospodarstvo, odhodi živali z gospodarstva, nadomeščanje izgubljenih ušesnih znamk ter enkrat letno se vpiše stalež prašičev na gospodarstvu, ki se ga sporoči tudi centralnemu registru prašičev,
- torej hranijo spremno dokumentacijo, ki izkazuje ustreznost zagotavljanja sledljivosti pri identifikaciji in registraciji živali,
- ali na kmetijskem gospodarstvu vodijo Dnevnik veterinarskih posegov (vpis izjemne uporabe zdravil, evidence o zdravljenju živali, pogini živali).

V primeru ugotovljenih kršitev pravil navzkrižne skladnosti se kmetu znižajo neposredna plačila, določena plačila za ukrepe PRP (KOPOP, EK, DŽ in OMD) ter določene sheme podpor v vinskem sektorju.

Novo mesto, 11.10.2017

KGZS Zavod NM
Anja Mežan, specialist za živinorejo

Vir:

KGZS - Priročnik za izvajanje zahtev navzkrižne skladnosti za kmetijska gospodarstva, Ljubljana, marec 2017.

ARSKTRP – Kontrola izpolnjevanja pravil navzkrižne skladnosti, Ljubljana, december 2016.